

СЛОВЕСНА ТВОРЧІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мелешук Анастасія Василівна

здобувач першого(бакалаврського) рівня вищої освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Науковий керівник: Тушинська Оксана Олександрівна

ORCID ID: 0009-0009-0232-3894

асистент кафедри теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Сучасна освіта спрямована на розвиток особистості дітей, її творчого мислення та здатності до самовираження. Одним із важливих аспектів розвитку дошкільника є формування словесної творчості, яка сприяє збагаченню мовлення, розвитку уяви, емоційного інтелекту та комунікативних навичок.

Відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти, мовленнєва компетентність є основою для подальшого навчання та соціальної адаптації дітей [1]. Словесна творчість, як складова мовленнєвої діяльності, допомагає їм висловлювати свої думки, фантазувати, створювати власні історії, що позитивно впливає на їхню когнітивну сферу й емоційний стан. Тому дослідження цієї діяльності набуває особливого значення в умовах сучасної освітньої системи.

Незважаючи на визнання важливості розвитку словесної творчості у дітей старшого дошкільного віку, на практиці існує низка труднощів у реалізації цього завдання: спостерігається недостатнє використання інтерактивних методів і творчих завдань в освітньому процесі, методичних рекомендації для вихователів, відсутність систематичного підходу до розвитку словесної творчості в освітніх програмах закладів дошкільної освіти. Це вимагає проведення системного аналізу методів стимулювання словесної творчості у дітей дошкільного віку та пошуку ефективних педагогічних технологій, що сприятимуть активізації їхньої мовленнєвої діяльності.

Важливий внесок у вивчення сутності та специфіки словесної творчості зробили В. Бутенко, Н. Гавриш, В. Іванова, К. Крутій, І. Мироненко. У науковій праці М. Федорова висвітлила методику

стимулювання словесної творчості та навчання дітей творчої розповіді. Однак, попри наявність теоретичних напрацювань, проблема розвитку словесної творчості дітей старшого дошкільного віку залишається недостатньо дослідженою, що зумовлює необхідність подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

Творчість визначається як діяльність, що створює щось нове, оригінальне. Вона може проявлятися у вигляді продукту або у розвитку самого творця. Основний критерій творчості – новизна та значущість продукту, який може бути як об'єктивним, так і суб'єктивним.

Згідно з позицією І. Іванової, процес творчості включає такі етапи [2, с. 122]:

- виникнення проблеми;
- підготовка до її вирішення,
- ідея та її реалізація.

Здатність до творчості формується в процесі життя під впливом середовища та виховання. Як зазначав Т. Кульчицька, творчість розвивається поступово, починаючи з простіших форм у дитинстві [3, с. 261]. Вона необхідна дошкільнику для розвитку його потенціалу і словесна творчість є одним із важливих інструментів цього процесу.

М. Федорова вважає, що словесна творчість є діяльністю дітей дошкільного віку, що виникає під впливом мистецтва й оточення, проявляється через словотворчість, складання віршів, казок, творче переказування та вигадкування загадок [5, с. 257].

В. Бутенко та І. Мироненко зазначають, що словесна творчість дітей старшого дошкільного віку – це процес створення текстів та інших форм словесної діяльності, який сприяє розвитку креативного мислення, мовлення й емоційних компетенцій. Вона включає в себе вміння складати оповідання, казки, вигадувати сюжети й образи, вміння користуватися різноманітними мовними засобами [3, с. 257].

Важливими аспектами розвитку словесної творчості у старшій групі є поетичний слух, використання природи, фольклору, театралізованої діяльності та ілюстрацій.

Особливості розвитку словесної творчості у дітей старшого дошкільного віку включають чотири етапи (за К. Крутії) [4, с. 165]:

І етап. Організація спостережень, які допомагають дитині розвивати образне бачення оточення та розуміння зв'язків між об'єктами.

ІІ етап. Пов'язаний із самою творчістю, виникненням задуму та пошуками художніх засобів.

III етап. Створення нової продукції, коли дитина починає цікавитися якістю своїх творів і прагне їх вдосконалити.

Кожен з цих етапів сприяє розвитку творчої уяви та мовленнєвих навичок, допомагаючи дітям стати мисленнєво активними, креативними та соціально адаптованими особистостями в майбутньому.

На розвиток словесної творчості дітей старшого дошкільного віку впливають фактори, які визначила І. Непомняща. Серед них [4, с. 166]:

- мовне середовище в сім'ї (активне спілкування сприяє розвитку мовлення);
- залученість батьків до читання (чим більше дитина слухає та читає, тим краще розвивається її творчість);
- рівень мислення та уяви (діти з розвиненою уявою легше створюють сюжети й образи);
- якість розвивальних ігор у дитячих закладах (мовленнєві ігри стимулюють креативність);
- ефективність навчальних методик (спрямовані на розвиток мовлення й творчості, дають позитивний результат).

Тому для розвитку словесної творчості важливо створювати сприятливі умови в сім'ї, закладах дошкільної освіти та застосовувати сучасні методики навчання.

На основі аналізу наукових праць вчених, пропонуємо вихователям застосовувати форми та методи навчання, які будуть ефективні для розвитку словесної творчості дітей старшого дошкільного віку (табл. 1).

Таблиця 1

Ефективні форми та методи навчання для розвитку словесної творчості дітей старшого дошкільного віку

№ п/п	Форма чи метод навчання	Короткий опис	Приклади
1.	Складання казок та оповідань	Створення власних історій або зміна уже відомих сюжетів	«Придумай свою казку», «Зміни кінцівку»
2.	Складання загадок, лічилок, римованих висловів	Придумування загадок, римованих фраз	«Закінчи риму», «Хто складе найцікавішу загадку?»
3.	Гра-драматизація	Відтворення знайомих сюжетів через гру, розподіл ролей тощо	«Розіграй казку», «Вистава за мотивами улюбленої книги»
4.	Колективне складання історій	Діти по черзі додають до історії нові події, розвиваючи сюжет	«Ланцюжок»

Продовження табл. 1

№ п/п	Форма чи метод навчання	Короткий опис	Приклади
5.	Метод асоціацій	Запитання для стимулювання уяви та розвитку креативного мислення	«Що було б, якби...?»
6.	Метод аналогій	Порівняння різних об'єктів для розвитку мовлення та мислення	«На що це схоже?», «Що це нагадує...»
7.	Словесні ігри	Розширення словникового запасу, розвиток уяви	«Хто більше придумає назв для...?», «Що б сказав цей предмет?»

Отже, розвиток словесної творчості у дітей старшого дошкільного віку є важливим напрямом дошкільної освіти, що сприяє формуванню мовленнєвої компетентності, креативного мислення та емоційного інтелекту.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на вивчення ефективності розвитку словесної творчості у дітей старшого дошкільного віку через використання фантастичної казки.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. Затверджено наказом Міністерством освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: <http://surl.li/jyzr>.
2. Іванова В. Словесна творчість дітей дошкільного віку як педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. №1. С. 120-128. URL: <https://surl.gd/rkauux>.
3. Мироненко І., Бутенко В. Словесна творчість дітей старшого дошкільного віку як педагогічна проблема. *Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи: збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців*. Суми: ФОП Цьома С. П. 2023. С. 260-264. URL: <https://surl.li/begvpg>.
4. Непомняща І. М. Розвиток словесної творчості дітей передшкільного віку за допомогою фантастичної казки. *Інноваційна педагогіка*. 2019. №19. С. 164-168. URL: <https://surl.li/rturbd>.
5. Федорова М.А. Дошкільна лінгводидактика. Житомир : ФОП Левковець, 2022. 313 с. URL: <https://surl.li/xfopbz>.